

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS KAUNO „ŽALGIRO“ ARENOJE TYRIMO

2018 m. rugpjūčio 28 d. Nr. (18)SI-9)SP-80

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2018 m. birželio mėn. gavo informaciją apie tai, kad Kauno Žalgirio arenoje, esančioje Karaliaus Mindaugo pr. 50, Kaune (toliau – Arena), teikiant renginių bei sporto varžybų organizavimo paslaugas galimai diskriminuojami asmenys, turintys judėjimo negalią. Sporto rungtynes norintiems stebėti asmenims su judėjimo negalia vietos yra skirtos Arenos salės 106-107 sektoriuose bei Arenos salės kampe (pirmajame aukšte), kur matomumą riboja priekyje sėdintys žiūrovai ir kiti asmenys, todėl asmenims su negalia neįmanoma kokybiškai stebėti sporto rungtynių. Pirminiame Arenos projekte vietos neįgaliesiems buvo skirtos antrame Arenos salės aukšte, kur šiuo metu (po Arenoje atliktų pertvarkymo darbų) yra RAMIRENT Premium klubo zona. Be to, interneto svetainėje www.zalgirioarena.lt pateikiamuose Arenos žiūrovų vietų salės planuose pavaizduota daugiau vietų, skirtų asmenims su negalia, nei jų yra parduodama iš tikrųjų. Įsigyjant bilietus į sporto varžybas internetu (<https://zalgiris.koobin.com>), asmenys su negalia turi galimybę įsigyti vietas tik viename (106/107) Arenos salės sektoriuje, nors planuose vaizduojami keli sektoriai, skirti asmenims, turintiems judėjimo negalią. Kitų kultūros renginių (ne sporto) metu, kuomet nuomos (ar kitu) pagrindu Arenos patalpos suteikiama kitam paslaugos teikėjui (renginio organizatoriui), asmenims su negalia vietos iš viso nėra numatomos. 2018 m. birželio 19 d. Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) savo iniciatyva pradėjo tyrimą dėl galimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo pažeidimo.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. birželio 21 d. raštu Nr. (18)SI-9)S-362 kreipėsi į UAB „Kauno arena“ administraciją, prašydama pateikti informaciją, ar Arenoje organizuojant sporto varžybų bei kitus renginius, asmenims su judėjimo negalia yra sudarytos tapačios sąlygos, lyginant su kitais asmenimis, stebėti šiuos renginius; koku būdu šių paslaugų teikimas užtikrinamas; kiek ir kokios konkrečiai vietos, sektoriai yra skirti asmenims su judėjimo negalia (bei juos lydintiems asmenims) stebėti sporto varžybų bei kitus Arenoje vykstančius renginius; paprašyta pateikti Arenos statinio projekto dokumentus, kuriuose numatyti ir patvirtinti sprendiniai dėl žiūrovams su negalia skirtų vietų Arenoje, taip pat paprašyta nurodyti, ar šiuo metu (po Arenos pastato statybų užbaigimo procedūros) šie sprendiniai yra pakeisti (žiūrovų su negalia vietos Arenoje pakeistos); paprašyta nurodyti kaip, kada, kieno sprendimu (nurodymu) ir dėl kokių priežasčių; ar Arenoje organizuojant renginius tretiesiems asmenims, Arenos administracija imasi priemonių, kad šių renginių organizatoriai užtikrintų kokybišką renginių stebėjimą asmenims, turintiems judėjimo negalią (ar sutartyse dėl Arenos patalpų nuomos yra numatomos vietos žiūrovams su judėjimo negalia ar pan.); paprašyta pateikti tai patvirtinančius įrodymus (organizuojant bent 2 renginius per pastaruosius metus); teirautasi, ar asmenims, turintiems judėjimo negalią (bei juos lydintiems asmenims) yra sudarytos sąlygos įsigyti bilietus internetu į sporto varžybas bei kitus Arenos administracijos organizuojamus renginius Arenoje; kiek ir į kurias konkrečiai vietas (kuriuose sektoriuose) yra galimybė internetu įsigyti bilietus asmenims su judėjimo negalia (bei juos lydintiems asmenims) į sporto varžybas bei kitus Arenoje vykstančius renginius; paprašyta pateikti bilietų įsigijimo, vietų suskirstymo schemas; teirautasi, ar Arenos žiūrovų salės sektorius, kuriame yra įrengtas „RAMIRENT Premium klubas“ bei patekimas į šį sektorių, atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 317 „Dėl STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ patvirtinimo“ patvirtino Statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2001 (toliau – Reglamentas) reikalavimus. Paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją bei įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje gautas 2018 m. liepos 3 d. UAB „Kauno arena“ direktoriaus raštas Nr. 32, kuriame nurodoma, jog UAB „Kauno arena“, įgyvendindama Arenos koncesininko teises, vykdo

ūkinę – komercinę veiklą Arenoje bei atlieka Arenos priežiūrą. UAB „Kauno arena“ renginių Arenoje pati neorganizuoja, bet įvairių renginių organizatoriams suteikia Arenos patalpas nuomos pagrindais. Dėl natūraliai susiklosčiusios situacijos UAB „Kauno arena“ tamprausiai bendrauja su Kauno „Žalgirio“ krepšinio klubu, nes Kauno „Žalgirio“ krepšinio klubą valdanti įstaiga VšĮ „Žalgirio krepšinio centras“ organizuoja Kauno „Žalgirio“ krepšinio klubo rungtynes Arenoje ir turi savo buveinę Arenoje. „Žalgirio“ krepšinio rungtynės sudaro apie 35 proc. visų Arenoje vykstančių renginių. Likusius renginius organizuoja vidutiniškai 40 skirtingų organizatorių per metus. Su kitais renginių organizatoriais dėl skirtingo renginių pobūdžio ir skirtingo salės išplanavimo (koncertai, mugės, cirkas, kiti sporto renginiai (ne krepšinis) ir t.t.) dėl kiekvieno renginio deramasi atskirai. Nurodoma, kad visuose renginiuose Arenoje asmenims su judėjimo negalia yra sudarytos tapачios sąlygos stebėti renginius, lyginant su kitais asmenimis. Į nemažą dalį renginių neįgaliesiems asmenims, taip pat ir asmenims su judėjimo negalia, yra taikomos lengvatos bilietams į renginius įsigyti. Didžiausioje dalyje Arenoje vykstančių renginių, kuriuos sudaro krepšinio rungtynės, organizuojamos VšĮ „Žalgirio krepšinio centras“, asmenims su judėjimo negalia ir juos lydintiems asmenims yra taikomos simbolinės bilietų kainos, kurių brangiausios (į Eurolygos rungtynes) sudaro 2-4 EUR (su mokesčiais), kuri yra net 21-40 EUR (priklauso nuo rungtynių) mažesnė, nei įprasta kaina tuose Arenos salės sektoriuose. Kitų renginių organizatoriai neįgaliesiems dažniausiai taiko mažiausią bilieto kainą be akcijų. Būna atvejų, kai renginių organizatoriai patys inicijuoja didesnių neįgaliųjų grupių dalyvavimą renginiuose. UAB „Kauno arena“ visad sudaro galimybes ir suteikia visą įmanomą pagalbą tokioms iniciatyvoms įgyvendinti.

Nurodoma, kad sporto renginių metu asmenims su judėjimo negalia bei juos lydintiems asmenims yra skirta 321 vieta. VIP ložėse yra 65 vietos, 106 ir 107 sektoriuose 14 vietų, parterėje (Iš vieno aikštės šono) 18 vietų, parterėje (iš abiejų aikštės galų) 224 vietos. Kitų renginių metu, atsižvelgiant į skirtingus renginių sėdimų vietų planus, asmenims su judėjimo negalia bei juos lydintiems asmenims yra rezervuojama 2 procentai organizuojamo renginio vietų. Konkrečios vietos dažniausiai rezervuojamos, atsižvelgiant į konkretaus renginio planą ir pobūdį, ir dažniausiai jos būna 106 ir 107 sektoriuose bei parterėje.

Pagal 2017 m. liepos 7 d. architekto E. Miliūno Arenos statinio projekto studiją (toliau – 2017 m. Arenos projektas), buvo pakeistas Arenos salės sėdimų vietų planas. Pagal 2017 m. Arenos projektą, dalis vietų skirtų žiūrovams su judėjimo negalia, kurios buvo numatytos ankstesniame Arenos plane, kurio aprašymas pateiktas 2011 m. birželio 22 d. architekto E. Miliūno Arenos statinio projekto studijoje (toliau – 2011 m. Arenos projektas), buvo perkeltos, tolygiau

išdėstant jas po Arenos salę, tuo pačiu padidinat tokių vietų skaičių. Toks sprendimą UAB „Kauno arena“ administracija priėmė siekiant kuo geriau, darniau ir patraukliau išnaudoti Arenos salės erdves bei kad būtų galima dar sėkmingiau vykdyti ir vystyti ūkinę veiklą bei gerinti Arenos patrauklumą visų poreikių žiūrovams. Prieš pradėdant vykdyti papildomas investicijas, buvo kreiptais į Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos Kauno apskrities skyrių ir 2017 m. Arenos projekte numatyti pakeitimai buvo suderinti su šios asociacijos specialistais. Vėliau minėti pakeitimai buvo suderinti su Neįgalių reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Departamentas). Jokių papildomų reikalavimų nebuvo gauta.

Rašte nurodoma, jog per 7 Arenos egzistavimo metus tik mažoje ne sporto renginių dalyje buvo didesnis nei negu 10 vietų asmenims su judėjimo negalia poreikis. Dažniausiai yra naudojamos 106 ir 107 sektoriuose esančios neįgaliųjų vietos. Sporto renginių metu didžiausias poreikis judėjimo negalią turintiems asmenims neviršija 40 vietų, įskaitant lydinčius asmenis. UAB „Kauno arena“ prieš kiekvieną renginį nuolat bendradarbiauja su renginio organizatoriumi, kad būtų užtikrintas kokybiškas renginių stebėjimas asmenims, turintiems judėjimo negalią. Visais, taip pat ir šiais klausimais, bendraujama ir žodžiu (telefonu, susitikimuose).

Teigiama, kad UAB „Kauna arena“ neorganizuoja renginių, tačiau gali patvirtinti, kad judėjimo negalią turintiems asmenims į sporto rungtynes ir kitus Arenoje vykstančius renginius renginių organizatoriai sudaro sąlygas įsigyti bilietus internetu. Į sporto renginius Arenoje, kurių absoliuti dauguma yra krepšinio rungtynės, galimybė įsigyti internetu bilietus asmenims su judėjimo negalia (bei juos lydintiems asmenims) yra sudaryta pagal 2017 m. Arenos projekte patvirtą sėdimų vietų planą. Plane neįgaliųjų vietos pažymėtos purpurine spalva ir jų yra 321. Pagal įprastą tvarką asmenims turintiems judėjimo negalią, visų renginių organizatoriai pirmiausia siūlo įsigyti bilietus 106 ir 107 sektoriuose. Pardavus visus bilietus šiuose sektoriuose, bilietų platinimo sistemoje yra sugeneruojamos papildomos vietos kitose asmenims judėjimo negalia skirtose vietose. Nurodoma, jog Arenos salės sektorius, kuriame įrengta RAMIRENT Premium klubo zona, bei patekimas į ją, atitinka Reglamento reikalavimus. Kartu su minėtu raštu pateikta elektroninė bilietų į Arenoje organizuojamus koncertus įsigijimo schema. Taip pat nurodoma, jog pradėjus pardavimą į krepšinio varžybas, asmenims su judėjimo negalia bus sudaryta galimybė įsigyti bilietus elektroninėje bilietų įsigijimo sistemoje (<https://zalgiris.koobin.com>).

2018 m. liepos 11 d. Tarnybos atstovai dalyvavo susitikime su UAB „Kauno arena“ administracijos atstovais. Minėtame susitikime dalyvavo Tarnyboje mokomąją praktiką atliekantis A. K., Arenos teisininkas V. G. bei kiti UAB „Kauno arena“ administracijos padalinių atstovai. Susitikimo metu apžiūrėtos Arenos patalpos, žiūrovų vietų išdėstymas. A. K. nurodė, su kokiomis

kliūtimis susidūrė, įsigydamas bilietus, skirtus asmenims su judėjimo negalia, į Arenoje organizuojamus sporto bei kultūros renginius bei dalyvaudamas tokiuose renginiuose. Buvo pateiktos nuotraukos bei video medžiaga, kuriuose akivaizdžiai matoma, jog Arenoje vykstančių krepšinio varžybų metu, prie pat salės, jos kampe neįgaliojo vežimėliuose sėdintiems asmenims vaizdą užstoja priekyje esantys žiūrovai bei kiti asmenys. A. K. taip pat nurodė, jog Arenoje vykstančių koncertinių renginių metu asmenys su judėjimo negalia negali pasirinkti jiems tinkamų vietų (pvz. 112 ir 113 sektoriuose), arba asmenims su negalia skirtas vietas užima kiti asmenys, kurie asmenims su negalia užstoja sceną. Susitikimo metu buvo nustatyta, jog Arenos RAMIRENT Premium klubo zonoje asmenys su judėjimo negalia esantys asmenys negali matyti scenos (aikštės), kadangi šioje vietoje įrengti suolai ir stalai yra įmontuoti į grindis ir užstoja vaizdą vežimėlyje sėdintiems asmenims.

Arenos administracijos atstovai padėkojo už išreikštas pastabas, pripažino jų pagrįstumą ir pateikė konkrečius pasiūlymus, esamai situacijai keisti. Susitikimo metu buvo aptarti būdai dėl Arenos žiūrovų vietų pertvarkos, bilietų įsigijimo Arenos tinklalapyje tvarkos tobulinimo bei įpareigojimų koncertų bei kitų renginių organizatoriams, kurie nuomoja Arenos patalpas renginiams. UAB „Kauno arenas“ administracija patvirtino, jog kol kas ne visi renginių organizatoriai renginių metu užtikrina tinkamas sąlygas asmenims su negalia. Sprendžiant šią problemą buvo aptarta galimybė Arenos nuomos sutartyse numatyti įpareigojimą Arenos nuomininkams renginių metu užtikrinti asmenims su negalia būtinas sąlygas. UAB „Kauno arenas“ administracija pažadėjo iki 2018 metų rugpjūčio antros pusės raštu informuoti Tarnybą apie atliktus veiksmus bei apie veiksmus, kurie yra suplanuoti atlikti, siekiant atlikti asmenims su judėjimo negalia maksimaliai užtikrinti Arenoje teikiamų paslaugų prieinamumą ir šių paslaugų kokybę.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Kauno arena“, teikdama renginių organizavimo Arenoje paslaugas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, pagal kurias, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės

priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos: pastatams, keliams, transporto priemonėms ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant mokyklas, būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas; informacijos, ryšių ir kitokioms tarnyboms, įskaitant elektronines ir avarines tarnybas. Pagal 9 straipsnio 2 dalies nuostatas, valstybės, šios Konvencijos šalys, įpareigojamos imtis atitinkamų priemonių, siekiant rengti ir skleisti visuomenei prieinamų objektų ar jai teikiamų paslaugų prieinamumo būtiniausius standartus ir gaires bei kontroliuoti, kaip jie įgyvendinami; suteikti galimybę pasinaudoti įvairių pagalbininkų ir tarpininkų paslaugomis, įskaitant gidus, skaitovus ir profesionalius gestų kalbos vertėjus, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į pastatus ir kitus visuomenei prieinamus objektus; skatinti kitokias atitinkamas pagalbos ir paramos neįgaliesiems formas, kad jiems būtų užtikrinta galimybė gauti informaciją.

Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ komentare (toliau – Komentaras) nurodė, jog prieinamumas yra būtina asmenų su negalia savarankiškumo ir galimybės visavertiškai bei lygiomis teisėmis su visais asmenimis dalyvauti visuomeniniame gyvenime sąlyga. Neužtikrinus fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo, asmenys su negalia neturėtų lygių galimybių dalyvauti bendruomenės, kurioje jie gyvena, veikloje (Komentaro 1 p.).

Konvencija nustato pareigą visiems, tiek privatiems, tiek viešiesiems, subjektams, nepaisant jų teisinės formos, užtikrinti prieinamumą jų nuosavybės teise valdomuose pastatuose, taip pat padaryti prieinamą transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją bei komunikacijos priemones, paslaugas. Visi paslaugų teikėjai, tiek privatūs, tiek viešieji, privalo užtikrinti paslaugų prieinamumą, jeigu tik paslauga ar prekė yra teikiama ar prieinama visuomenei. Tokios pareigos pažeidimas yra laikomas diskriminaciniu elgesiu (Komentaro 13 p.). Prieinamumas yra būtina sąlyga, asmenims su negalia užtikrinant jų pagrindines teises ir laisves, galimybę gyventi savarankiškai, dalyvauti visuomeniniame gyvenime (Komentaro 14 p.).

Konvencijos 9 straipsnyje įtvirtinta prieinamumo pareiga turi būti įgyvendinama dviem aspektais:

- 1) užtikrinant naujai projektuojamų, statomų ar gaminamų objektų, aplinkos, prekių, produktų bei paslaugų prieinamumą;
- 2) pašalinant kliūtis jau pastatytuose statiniuose, kitoje fizinėje aplinkoje, asmenims su negalia naudojančioms transportu, informacija bei komunikacijos priemonėmis, prekėmis bei paslaugomis, prieinomis visuomenei (Komentaro 24 p.).

Pagal Konvencijos 25 straipsnio nuostatas, valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta neįgaliųjų teisę lygiai su kitais asmenimis dalyvauti kultūriniame gyvenime ir imasi visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų, jog neįgalieji turėtų galimybę dalyvauti kultūriniuose renginiuose ar gauti kultūros paslaugas, pavyzdžiui, teatrų, muziejų, kino, bibliotekų ir turizmo paslaugas, ir, kiek tai yra įmanoma, turėtų galimybę lankyti paminklus ir nacionalines kultūros vertybes (25 str. 1 d. c p.). Siekdamas suteikti neįgaliesiems galimybę lygiai su kitais asmenimis dalyvauti rekreacinėje, laisvalaikio ir sporto veikloje, valstybės, šios Konvencijos Šalys, imasi atitinkamų priemonių užtikrinti, kad neįgalieji turėtų galimybę gauti paslaugas asmenų, organizuojančių rekreacinę, turizmo, laisvalaikio ir sporto veiklą (25 str. 5 d. e p.).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su

kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog reikalavimai dėl neįgaliesiems fiziškai tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse įgyvendinami atliekant teritorijų planavimą ir statinių projektavimą bei viešosios paskirties pastatų, būsto ir jo aplinkos, viešojo transporto objektų, skirtų keleiviams aptarnauti, ir jų infrastruktūros, informacinės aplinkos pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams. Už objektų pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams atsako savivaldybių institucijos ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytų objektų savininkai bei naudotojai (Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 3 dalis).

Konkretūs reikalavimai viešiesiems statiniams nustatyti Reglamente. Pažymėtina, jog, pagal Reglamento 1 priedo 2 punkto nuostatas, kultūros, sporto paskirties pastatai yra įtraukti į žmonių su negalia svarbių statinių sąrašą. Arena priskirtina prie svarbių žmonių su negalia statinių, kuriems taikomos toliau cituojamos Reglamento nuostatos.

Pagal Reglamento 59 punktą, asmenims su negalia svarbiuose negyvenamuosiuose pastatuose turi būti užtikrinta galimybė savarankiškai į juos patekti, laisvai judėti ir naudotis visomis pagrindinėmis ir pagalbiniomis lankytojams skirtomis patalpomis. Tokiuose pastatuose žmonių su negalia turi būti pritaikytas pagrindinis įėjimas į pastatą (Reglamento 62, 64-68 p.), visos pagrindinės paskirties patalpos ir lankytojų aptarnavimui skirtos patalpos taip pat patekimui į šias patalpas skirti praėjimai, koridoriai, holai ir pan. Remiantis Reglamento 74 punkto nuostatomis, viešosios paskirties renginių (teatrų, kino teatrų, koncertų ir kitose) salėse, kuriose yra per 500 vietų, turi būti 2 procentai vietų, pritaikytų vežimėliais važiuojantiems žmonių su negalia. Pusė asmenims su negalia skirtų vietų turi būti sugrupuotos po dvi, kitos – tolygiai išdėstytos patalpoje. Vienai vietai turi būti palikta ne mažesnė kaip 1 200 x 850 mm dydžio aikštelė. Vietos turi būti tolygiai paskirstytos patalpoje ir išdėstytos prie pagrindinių takų. Asmenims su negalia skirtų aikštelių grindys turi būti horizontalios, lygios, neslidžios. Tarpai tarp kėdžių eilių asmenims su negalia su vežimėliu atvažiuoti į savo vietas turi būti ne siauresni kaip 1 200 mm (tarp horizontaliai atlenktos sėdynės iki kitos kėdės nugarėlės) (Reglamento 75 p.). Asmenų su negalia judėjimo takai patalpose, jungiantys įėjimą į patalpą su asmenims su negalia skirtomis vietomis ir su scenos pakyla, turi būti ne siauresni kaip 1 500 mm. Asmenims su negalia

būtina užtikrinti galimybę pakilti į scenos pakylą, terasą, balkoną ir kitas lankytojams skirtas patalpų vietas, įrengiant pandusą ar specialias kėlimo priemones. Specialiosios techninės priemonės (keltuvai, turėklai, ženklai ir kt.), kurios įrengiamos žmonių su negalia judėjimo trasoje, neturi sumažinti reikalaujamojo evakuacinių takų pločio (Reglamento 76 p.). Pažymėtina, jog Reglamento nuostatos yra taikomos naujai statomiems ar rekonstruojamiems statiniams (Reglamento 1 p.).

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y. aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės,

pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Pažymėtina, jog pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą netiesioginės diskriminacijos sąvoką, taip pat aptartas tarptautinių bei nacionalinių teisės aktų normas, įtvirtinančias pareigą pastatų savininkus bei naudotojus pritaikyti visuomenei svarbius pastatus asmenims su judėjimo negalia, akcentuotina, jog lygių galimybių pažeidimas šiais atvejais pasireiškia atsakingų asmenų, t. y. pastatų savininkų ar naudotojų neveikimu ar netinkamu veikimu, kai asmenims, turintiems judėjimo negalią, pastatas, jame esančios patalpos ar įrengimai nėra pritaikomi tokiu būdu, kad jais be kliūčių galėtų naudotis visi asmenys.

Nagrinėjamu atveju lygių galimybių kontrolieriaus tyrimas atliekamas dėl galimo lygių pažeidimo paslaugų teikimo srityje negalios pagrindu, gavus informaciją apie tai, jog Arenoje asmenims su judėjimo negalia nėra sudarytos galimybės kokybiškai stebėti sporto bei kultūros renginius dėl netinkamo Arenos vietų išplanavimo, kadangi dalis neįgaliesiems skirtų vietų dėl nepakankamo matomumo yra nepritaikytos asmenims sėdintiems neįgaliojo vežimėlyje bei apribotos galimybės įsigyti bilietus į norimas neįgaliesiems pritaikytas žiūrovų vietas internetu. Kaip minėta anksčiau, Arena yra priskirta prie svarbių asmenims su negalia kultūros bei sporto paskirties pastatų, dar daugiau, Arenoje yra organizuojami didelio masto sporto bei kultūros renginiai, todėl naudojimasis Arena yra svarbus ne tik Kauno, bet ir visos Lietuvos gyventojams, Arenoje teikiamų paslaugų kokybė turi visuomeninę reikšmę.

Nagrinėjamu atveju Arenos savininkė, Kauno miesto savivaldybė, koncesijos sutarties pagrindu UAB „Kauno arena“ (koncesininkui) suteikė pareigą valdyti ir naudoti Areną visa apimtimi pagal tiesioginę jos paskirtį bei sutarties sąlygas. Arenos paskirtis – negyvenamasis, kultūros ir sporto paskirties pastatas. Minėta sutartimi UAB „Kauno arena“ įgalinta Arenoje vykdyti ūkinę veiklą ir gauti iš jos pajamas bei įpareigota atlikti būtinas investicijas, siekiant užtikrinti tinkamą ūkinės veiklos vykdymą, visu koncesijos terminu užtikrinti Arenos, visos joje esančios įrangos bei įrengimų, atliktų būtinų ir papildomų investicijų bei joje vykdomos ūkinės veiklos atitikimą teisės aktų reikalavimams. Konstatuotina, jog UAB „Kauno arena“ yra atsakinga už tinkamą Arenos eksploatavimą bei naudojimą visuomeniniams tikslams, didelio masto sporto bei kultūros renginiams, tai yra atsakinga už Arenos išplanavimą, patalpų, pandusų, kitų reikalingų

konstrukcijų įrengimą, kad Arena galėtų naudotis tinkamai asmenys, turintys judėjimo negalią, kaip tai įtvirtinta Reglamente.

2017 m. atliekant Arenos sėdimų vietų plano perskirstymą (kuriam pagal galiojančius teisės aktų reikalavimus formalus statybos priežiūrą atliekančių institucijų leidimas reikalingas nebuvo), UAB „Kauno arena“ konsultavosi su Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos Kauno skyriumi ir su Departamentu. UAB „Kauno arena“ teigimu, pastabų dėl Arenos rekonstrukcijos iš minėtų institucijų nebuvo gauta. Atkreiptinas dėmesys, jog Departamentas tikrina žmonėms su negalia svarbių statinių projektus bei dalyvauja statybos užbaigimo komisijos darbe. Šiai funkcijai atlikti Departamentas pasitelkia neįgaliesiems atstovaujančias asociacijas. Šiuo metu šią funkciją atlieka konkurso būdu atrinkta organizacija – Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacija.

Remiantis Reglamento 74 punktu, Arenoje turi būti įrengta 2 procentai vietų, pritaikytų vežimėliais važiuojantiems žmonėms su negalia, tai yra ne mažiau 311 vietų krepšinio varžymų bei ne mažiau 350 vietų koncertinių renginių metu. Atkreiptinas dėmesys, jog tam, kad Arena galėtų tinkamai ir be kliūčių naudotis asmenys, turintys judėjimo negalią, nepakanka vien formaliai suprojektuoti atitinkamą žiūrovų vietų skaičių, skirtą asmenims, turintiems judėjimo negalią. Tyrimo metu nustatyta, jog žiūrovai turintys judėjimo negalią, negali kokybiškai stebėti krepšinio varžybų Arenos pirmajame aukšte, salės kampe esančiose vietose, kadangi matomumą jiems riboja priekyje esantys žiūrovai bei kiti asmenys.

Taip pat nustatyta, jog asmenims su judėjimo negalia, įsigyjant bilietus internetu į Arenoje organizuojamus renginius nebuvo užtikrintos galimybės pasirinkti norimas vietas. Pasirinkti vietas ne 106 ir 107 Arenos sektoriuose buvo leidžiama tik tada, kai būdavo parduodami visi bilietai šiuose sektoriuose. Atkreiptinas dėmesys, jog koncertų bei kitų pramoginių (ne sporto) renginių metu, kuomet Arenos patalpos yra nuomos ar kitu pagrindu perleidžiamos tretiesiems asmenims (šių renginių organizatoriams), asmenims su judėjimo negalia nėra užtikrinama galimybė įsigyti bilietus į šiuos renginius tose Arenos salės vietose, kur nebūtų ribojamas scenos matomumas. Atkreiptinas dėmesys, jog 2018 m. liepos 11 d. vykusio susitikimo metu buvo pritarta nuomonei, jog koncertinių bei kitų kultūros renginių metu asmenų su judėjimo negalia poreikiams labiausiai tiktų vietos 112 ir 113 sektoriuose.

Tyrimo metu taip pat nustatyta, jog Arenos salėje esanti RAMIRENT Premium klubo zona nėra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia, kadangi salės matomumas čia yra ribojamas dėl į grindis įmontuotų stalų ir suolų.

2018 m. rugpjūčio 6 d. UAB „Kauno arena“ informavo, jog buvo atlikti patobulinimai tiek planuojant Arenos žiūrovų vietas, tiek sudarant galimybę pasirinkti norimas vietas įsigyjant bilietus į Arenoje organizuojamus renginius internetu (<https://zalgiris.koobin.com>).

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, jog teikiant paslaugas Arenoje, UAB „Kauno arena“ neužtikrino Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintos pareigos visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas ir tokiu būdu sudarė sąlygas diskriminuoti asmenis, turinčius judėjimo negalią.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti UAB „Kauno arena“ nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus (neveikimą) bei asmenims su judėjimo negalia sudaryti vienodas sąlygas naudotis tinkamos kokybės Arenoje teikiamomis paslaugomis, užtikrinant, kad:

1.1. Arenoje organizuojamų kultūros bei sporto renginių metu asmenims su judėjimo negalia būtų užtikrintas Reglamento 74 punkte numatytas, jų negalios pobūdžiui pritaikytų vietų skaičius Arenos salėje;

1.2. įsigyjant bilietus į Arenoje organizuojamus renginius internetu (<https://zalgiris.koobin.com>), būtų sudarytos galimybės pasirinkti asmenų su judėjimo negalia poreikiams pritaikytas vietas įvairiose Arenos vietose;

1.3. sudarant sutartis su koncertų bei kitų renginių organizatoriais dėl naudojimosi Arenos patalpomis nuomos ar kitos sutarties pagrindu, šiose sutartyse būtų įtvirtintas įpareigojimas organizuojamų renginių metu užtikrinti Reglamento 74 punkte numatytą skaičių vietų, pritaikytų asmenų su judėjimo negalia poreikiams;

1.4. Arenos RAMIRENT Premium klubo zonoje dalis vietų būtų pritaikyta asmenų su judėjimo negalia poreikiams.

2. Įpareigoti UAB „Kauno arena“ vadovą išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti Lygių galimybių kontrolierę per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti UAB „Kauno arena“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė